

BILLEDKUNST-TÆNKETANKEN

Rådmand for Kultur og Borgerservice, Rabih Azad-Ahmad har med udgangspunkt i Aarhus Kommunes tidligere tænketanke på musik-, litteratur- og scenekunstmrådet ønsket at nedsætte en tænketank for billedkunstmrådet.

01/22

Tænketankens opgave har været at udarbejde en rapport over billedkunstens udfordringer og muligheder med overvejelser og anbefalinger til Aarhus byråd. Rapporten vil indgå i arbejdet med kulturpolitikken for perioden 2017-2020.

Tænketankens 12 medlemmer er udpeget af Rådmanden.

Talentets by
liv i kunsten liv i Aarhus

Rapport fra Billedkunsterisk tænketank 2015

MEDLEMMER

AF BILLEDKUNST-TÆNKETANKEN

Katja Bjørn: (Formand for tænketanken): Billedkunstner, cand. mag. religionsvidenskab/kunsthistorie. Medlem af Statens Kunstfonds legatudvalg for billedkunst og kunst i det offentlige rum. Medlem af Udstillingsstedet Spanien 19C.

Jesper Rasmussen: Billedkunstner, tidligere rektor for Det Jyske Kunstakademi.

Lise Skou: Billedkunstner, uddannet fra Whitney Museum of American Art – Independent Study Program og Det Fynske Kunstakademi. BA i kunsthistorie. Bestyrelsesmedlem for BKF og AABKC.

Lars Kiel Bertelsen: Lektor, Phd. Kunsthistorie, Aarhus Universitet. Redaktør af kunsttidsskriftet ARK.

Lise Pennington: Overinspektør på ARoS, Mag. art Kunsthistorie.

Michael Roloff: Leder af udstillingsstedet Piscine, leder af Teoretiske Tirsdage. Uddannet i visuel kommunikation fra Designskolen Kolding og Mediekunst Zürich Universitet.

Kim Grønborg: Billedkunstner. Leder af Udstillingsstedet Spanien 19C. Formand for bestyrelsen for AABKC.

Julie Stavad: Billedkunstner, uddannet fra Det Jyske Kunstakademi.

Joaquin Zaragoza: Billedkunstner, uddannet fra Det Jyske Kunstakademi.

Anders Visti: Billedkunstner, forlægger, uddannet fra Det Fynske Kunstakademi.

Ole Bak Jakobsen: Billedkunstner, redaktør kunsten.nu, Mag. art Kunsthistorie.

Charlotte Fogh: Indehaver Charlotte Fogh Gallery, Mag. art Kunsthistorie.

02/22

Rapport fra Billedkunstnerisk tænketank 2015

- 3 Intro
Aarhus skal være det kunstneriske talents by
- 6 Talent
BGK på ungdomsuddannelserne
- 8 Uddannelse
Opgrader Det Jyske Kunstakademi – fasthold afgangsstuderende
- 10 Produktion
Et selvorganiseret kunstnerhus
- 12 Præsentation
Den Åbne Udstilling på Godsbanen
- 14 Netværk
Aarhus Billedkunstcenter og Art Weekend Aarhus
- 16 Byudvikling
Kunst som udvikling af erhvervsliv
- 18 Outro
Vision og resumé af anbefalinger

AARHUS

DET KUNSTERISKE TALENTS BY

Der er ingen tvivl om, at billed- kunsten er blevet mere synlig og bedre profileret i Aarhus de sidste 15 år. Transformeringsen af Aarhus Kunstmuseum til et stort udbygget AROS, opgraderingen af Kunst bygningen til Kunsthall Aarhus og flere levedygtige, kommercielle gallerier er gode eksempler på denne udvikling. Et folkeligt tilløbsstykke som Sculpture by the Sea ligeså. Men ikke alt er fulgt med den positive udvikling. Tænk tanken har givet det aarhusianske kunstliv et grundigt servicetjek, og der er især et område, som trænger til et løft: Det producerende kunstmiljø.

Levende kunstmiljø – levende by

Et stærkt producerende kunstliv i Aarhus smitter af på hele kulturlivet; byen bliver simpelthen kulturelt mere interessant at besøge, bo og arbejde i. Et skabende kunstliv medvirker til større kulturel mangfoldighed og refleksion, hvilket er en vigtig demokratisk faktor i nutidens komplekse samfund.

Et stærkt producerende kunstliv matcher godt med byens selvforståelse. Aarhus har nemlig en stærk kulturpolitisk tradition for, at byen selv skal kunne producere kunst og kultur, og ikke kun præsentere store navne udefra. For 15 år siden udviklede Aarhus Kommune en kulturpolitisk handlingsplan, der hed Vækstlag og Flagskibe. I dag må vi konstatere, at mens det er gået godt for flagskibene, så har vækstlaget ikke de betingelser, der skal til for at sikre det en tilsvarende succes.

Oprettelsen af Kunstrådet og Aarhus Billedkunstcenter er positive tiltag, men de er ikke tilstrækkelige. Godsbanen er stort tænkt, men tilgodeser ikke billedkunstmiljøet. I dag er situationen den, at den kunstneriske fødekæde ikke fungerer optimalt, at de studerende fra Det Jyske Kunstakademi og den øvrige talentmasse forlader byen efter endt uddannelse, og at det udøvende kunstnermiljø mangler den dynamik og det kvalitetsløft, som nye talenter kunne tilføre.

Tænk tanken anbefaler derfor, at man har modet til at foretage et helhjertet sats: Gør Aarhus til Talentets By!

At gøre Aarhus til Talentets By betyder, at man arbejder målrettet på at skabe grobund for attraktive, kunstneriske produktionsmiljøer og netværk i Aarhus, som er i stand til at fastholde og tiltrække de bedste kunstneriske talenter, og at Aarhus Kommune tager teten som innovativ firstmover, der formår at tænke kunsten på nye og tidssvarende måder – helt ind i sine udviklingsplaner og samarbejdsrelationer med regionens erhvervsliv.

03/22



AROS: En af de lokale kunstinstitutioner, der er vokset mest den senere årrække og som fortsætter sin udvikling med bygningseksponering de kommende år. En institution, der afgjort er med til at markere Aarhus som en betydelig skandinavisk kulturby.

INTRO

For en begrænset investering vil man få rigtig meget igen. Får man skabt virkelig dynamiske, selvorganiserende og højkvalitative kunstmiljøer, får man samtidig skabt et brand med uanede potentialer. Tænk hvis afgangsstuderende fra kunstakademier i Düsseldorf, Bergen eller København så Aarhus som reel mulighed efter endt uddannelse. I en by af Aarhus størrelse vil det have en kæmpe effekt.

Hvis Aarhus også skal markere sig som international kulturby efter Kulturhovedstadsåret 2017, er et fortsat skabende kunstliv en uomgængelig nødvendighed.

HVAD SKAL DER TIL?

Tænketanken har analyseret det aarhusianske kunstmiljø og kommer i nærværende rapport med en række forslag til, hvad der skal til: Anbefalingerne følger den billedkunstneriske fødekæde indenfor det producerende kunstliv og går fra talent og uddannelse over produktions- faciliteter og præsentation til netværk og erhvervssamarbejder. Anbefalingerne bør derfor læses i en sammenhæng og alle ses som delelementer i besvarelsen af det overordnede spørgsmål, der har været styrende for tænketankens arbejde:

04/22

Hvordan tiltrækker og fastholder Aarhus kunstneriske talenter, så byen kan blive kunstnerisk selvproducerende med billedkunstnere på højeste professionelle niveau?

Billedkunsten har særlige rammebetingelser, der adskiller sig fra de andre kunstarter. Billedkunstnere opererer for det meste som selvstændige enkeltmandsfirmaer. Der findes stort set ikke et løn-arbejdsmarked for billedkunstnere, de er ikke engageret i ensembler eller institutioner som fx. musikere eller skuespillere.

Selv om de kommercielle muligheder sjældent står mål med de kunstneriske ambitioner, arbejder billedkunstnere alligevel, og de søger derhen, hvor der er en tilstrækkelig mængde andre gode billedkunstnere og et levende miljø med gode udstillings- og værksteds- muligheder.

BGK PÅ UNGDOMSUDDANNELSERNE

Sikring af vækstlaget er afgørende for billedkunsten og kulturlivet, ligesom det er det for elitesporten. Derfor er det afgørende at styrke bil- ledkunstens samspil med ungdomsuddannelserne, fordi det er i disse år, de unge voksnes identitet formes. Her får man impulser og oplevelser, som man begynder at kunne se i et professionelt perspektiv, dvs. som faglige interesser, der kan dyrkes som andet og mere end 'leg' eller 'kreativ udfoldelse'.

05/22



BGK ESBJERG: Her på studietur til Berlin (2014), årgangene på tværs. De tilknyttede talenter inviteres hvert år på udlandsophold hvor gruppen i år gæstede Venedig Biennalen.

TALENT

Skab BGK tilbud

Det forudsætter imidlertid, at man har muligheden. Byer som Aalborg, Esbjerg, Sønderborg og Horsens har uddannelses tilbud, der specifikt henvender sig til unge voksne med billedkunstneriske interesser, fx BGKtilbud (Billedkunstnerisk Grund Kursus). Modellerne er forskellige rundt om i landet, og erfaringerne er generelt gode: kursisterne gennemfører en 3- eller 4-årig gymnasial ungdoms- uddannelse sideløbende med et billedkunstnerisk kursusforløb, der gør det muligt for mange af dem at blive optaget på videregående kunstneriske uddannelser eller på anden måde forfølge deres professionelle interesse for området.

Aarhus har en række gymnasiale tilbud inden for musikområdet (MGK – Musikalsk Grund Kursus), men mangler et systematisk og kvalitativt tilbud inden for billedkunstområdet. Vi ønsker os en 'TeamDanmark-ordning' for den kunstneriske talentmasse.

Gevinsterne

Gevinsten ved oprettelsen af sådanne tilbud er dobbelt: Dels hæver man indgangsniveauet på de kunstneriske og design-orienterede uddannelser (kunstakademier, arkitektskoler, design og medieskoler), dels uddanner man et vidende og kvalificeret publikum til kulturlivet, fordi dét, man er blevet glødende interesseret i som ung, ofte bliver til livslange interesser, man dyrker som publikum og kulturkonsument.

Samtidig viser erfaringer fra en række byer, at kreative ungdomsuddannelsesmiljøer med en klar kunstnerisk profil stimulerer til iværksætteri blandt de unge, der resulterer i skabelsen af nye små og mellemstore virksomheder (SMV'er).

Aarhus har potentialet til at etablere billedkunstneriske uddannelses tilbud af virkelig høj kvalitet til ungdoms- gruppen. Byen huser både kunst skoler, kunstakademi, museer (ARoS), udstillingssteder (Kunsthall Aarhus m.fl.), kunstvidenskabelige uddannelser (Kunsthistorie, AU), AABKC (Aarhus Billedkunstcenter), samt en bred vifte af kulturelt interesserede gymnasiale ungdomsuddannelser.

Den kreative kulturelle ungdomsuddannelse er et uddannelsesforslag, der blev afvist i december 2014 af Uddannelsesministeriet. Projektet er funderet på tanken om en treårig erhvervsgymnasial uddannelse, der på lige fod med andre gymnasiale uddannelser i Danmark (STX, HF, HTX og HHX), kvalificerer til videre uddannelsesforløb. Uddannelsens sigte er at facilitere de unges læring indenfor kunst, kultur, innovation og kreativitet. Det ambitiøse projekt rummer mange spændende tanker omkring pleje og udvikling af kreativt kunstnerisk talent.

ANBEFALING 1

Aarhus Kommune etablerer et BGK-tilbud, i samarbejde med de kulturproducerende miljøer og udvalgte ungdomsuddannelser, rettet mod minimum 100 elever årligt.

Et sådant tiltag kræver kunstnerisk / administrativ ledelse, lokaler samt et antal fastansatte kunstnere.

En markant opgradering af Aarhus Billed- og Medieskoles talentlinje kunne være et sted at starte.

06/22

ANBEFALING 2

Aarhus Kommune fortsætter sin støtte til etablering af en selvstændig kunstnerisk og kreativ ungdomsuddannelse – evt. i form af en national Kunstnerisk-kreativ Forsøgsskole placeret i Aarhus-området i forlængelse af KKK-projektet (Den Kunstneriske og Kreative Ungdomsuddannelse).

TALENT

OPGRADER DET JYSKE KUNSTAKA DEMI - FASTHOLD AFGANGSSTUDERENDE

Det er vitalt for det producerende kunstliv og for udviklingen af hele den kunstneriske dynamik i Aarhus, at man har en videregående uddannelse, der formår at tiltrække det kunstneriske talent og få det uddannet til et højt professionelt niveau. Uddannelse er det centrale omdrejningspunkt i det producerende vækstlag. Derfor er det afgørende, at byen efterfølgende formår at fastholde nogle af de dimitterende kunstnere.

Det er lykkedes Det Jyske Kunst-akademi (DJK) at udvikle og opretholde et fagligt højt niveau, der tiltrækker danske såvel som internationale studerende. Akademiet er uden tvivl den institution, der i sig selv tiltrækker den største mængde billedkunstnerisk talent til byen. DJK er en uundværlig del af den kunstneriske fødekæde i byen, da det udgør den kunstfaglige motor, der løfter alt det andet op på et højere niveau. DJK har som den eneste institution potentiale til at løfte et talent op til et niveau, der er relevant for kunstmuseet ARoS.

Et stærkt kunstakademi vil føre til et stærkt og mere profileret kunstliv i Aarhus. Et stærkt kunstakademi vil være et flagskib for kunstens talent, ligesom ARoS i dag er flagskib for kunstens publikum.

Bring DJK på omgangshøjde

Med en så central og afgørende betydning er det derfor vigtigt, at DJK får løst sine alvorlige problemer med dårlig økonomi og mangelfulde faciliteter.

Et omdrejningspunkt

Aarhus er en uddannelsesby med videregående uddannelser af international høj klasse indenfor alle fagområder, men på billedkunstområdet er DJK i en ressourcemæssig undtagelsestilstand. DJK er en undtagelse fra reglen om, at videregående uddannelse er Statens ansvar, og som den eneste videregående uddannelse er DJK drevet af Aarhus Kommune som hovedbidragsyder.

Det bevirker, at DJK modtager 10 gange mindre driftsstøtte end Det Kgl. Danske Kunstakademis Billedkunstskoler i København, og at DJKs lokaler og faciliteter er mangelfulde og uhensigtsmæssige. Det sætter altså store begrænsninger for akademiets faglige ambitioner og udadvendte virkekraft.

Dermed er DJK ikke ressourcemæssigt på omgangshøjde med byens tilsvarende uddannelses- og kulturinstitutioner – eksempelvis Arkitektskolen, Musikkonservatoriet, Universitetet eller ARoS – institutioner, akademiet gerne samarbejder mere med, end det er muligt i dag. Og heller ikke ressourcemæssigt på omgangshøjde med kunstakademierne i Bergen, Trondheim, Göteborg og Malmø, hvor man alle steder har fuldt statsstøttede kunstakademier.

Staten begrundede situationen med, at DJK er etableret på lokalt initiativ, og derfor ønsker man ikke at overtage ansvaret. Men hvorfor kan DJK ikke transformeres til et nationalt anliggende, akkurat som det i tidens løb er sket med byens øvrige kulturinstitutioner?

I Aarhus bør der være et stærkt kunstakademi, som på nationalt plan udgør et reelt alternativ, og som kan gå i dialog med Det Kgl. Danske Kunstakademi i København (på samme måde som Arkitekt skolen Aarhus gør i dag), og som på internationalt plan kan markere sig i kraft af sin faglige profil og specialisering som et af Nordens mest prægnante kunstakademier.

07/22

UDDANNELSE



Godsbanearealet: Et geografisk brændepunkt for den kommende byudvikling, hvor også DJK har engageret sig i snakken og forhandlinger omkring integrering af et nyt Kunst-campus i samspil med Arkitekt-skolens godkendte flytteprojekt.

Tænk tanken anbefaler, at Aarhus Kommune må arbejde proaktivt på at få Staten til at tage ansvaret for driften af DJK.

Fasthold afgangsstuderende

Ligeledes må det være af højeste prioritet at arbejde på at fastholde nogle af DJKs afgangsstuderende i byen. I dag uddanner vi top-professionelle kunstnere i Aarhus – hvorefter de rejser til Berlin eller København! Hvis Aarhus ønsker at styrke et producerende kunstmiljø, som er på nationalt og internationalt niveau, ligger nøglen her! Det kvalitative løft, som netop disse kunstnere kunne tilføre byen, kan næppe overvurderes.

Der kan derfor med fordel skabes nogle særligt gunstige produktionsbetingelser i Aarhus, som kan være attraktive for afgangsstuderende fra DJK såvel som fra andre nationale eller internationale kunstakademier.

Her anbefales at iværksætte en dialog mellem Aarhus Kommune, DJK, de studerende, Aarhus Billedkunstcenter og andre interessenter om, hvordan man bedst fastholder og tiltrækker flere unge kunstnere fra DJK og andre kunstakademier.

08/22

UDDANNELSE

Det jyske kunstakademi: DJK er en 5-årig, videregående uddannelse til professionel billedkunstner. Akademiet er en selvejende institution, der årligt modtager driftsstøtte på ca. 2,5 mio kr. fra Aarhus Kommune og 1 mio kr. fra Kulturministeriet. Akademiet har 40 studerende og 5 fastansatte deltidslektorer. (Det Kgl. Danske Kunstakademis Billedkunstskoler modtager årligt 37 mio kr. i driftsstøtte fra Staten, har ca. 160 studerende og 30 faste professorer/lektorer/undervisere).

Der findes andre billedkunstneriske uddannelser i Aarhus. De er dog ikke videregående eller statsanerkendte, men fungerer under Folkeoplysningsloven, som fx. Aarhus Kunstakademi.

KUNST - OG DESIGNHØGSKOLEN I BERGEN: Med 180 studerende, et højt fagligt niveau, gode værkstedsfaciliteter, udstillingsrum og auditorier spiller Kunst- og designhøgskolen en væsentlig rolle i Bergen, der samtidig rummer et utal af udstillingssteder, drevet af de unge kunststuderende. Bergen er et godt eksempel på en by, hvor unge kunstnere strømmer til pga. det gode uddannelses tilbud, som markerer sig internationalt med tilrejsende undervisere, forskere og studerende. Bergen er ung, dynamisk og kulturelt livlig, selv om den er mindre end Aarhus og ligger langt fra Europas metropoler.

ANBEFALING 3

Aarhus Kommune skal arbejde proaktivt for at Staten overtager det fulde ansvar for Det Jyske Kunstakademis økonomiske drift. Det bør være en af prioriteringerne i Aarhus Kommunes samarbejde med Kulturministeriet. Aarhus Kommune fortsætter støtten til forbedring af Det Jyske Kunstakademis uensigtsmæssige lokaler og manglende faciliteter.

09/22

ANBEFALING 4

Aarhus Kommune starter en dialog omkring skabelsen af et attraktivt produktionsmiljø med DJK, de studerende, AABKC og andre interessenter. Målet er at fastholde de studerende fra DJK i Aarhus og tiltrække nyuddannede fra andre akademier.

UDDANNELSE

ET SELVORGANISERENDE KUNSTNERHUS

For at revitalisere den kulturpolitiske tradition for, at Aarhus er en by, hvor der produceres kunst, er det vigtigt at arbejde målrettet på at etablere et differentieret udbud af attraktive kunstneriske produktionsmiljøer i byen.

Kunstneriske produktionsfaciliteter gør byområder attraktive for borgerne, fordi de tilfører bybilledet alternative visuelle udtryk og stimulerer til kreativ vækst også indenfor andre erhverv. Velkendte lokale eksempler er Mejlgade og Vestergade, der begge er blomstrende bymiljøer, der rummer en bred palette af både produktionsmiljøer, udstillings steder, restauranter og småhandel. Der, hvor nogen skaber noget, får man et stærkt miljø! Produktionsmiljøer kan derfor bruges aktivt som byudviklingsredskab, sådan som vi kender det fra området omkring Institut for (X), der som bekendt nu synger på sidste vers.

Et kunstnerhus

Med afsæt i de gode erfaringer fra Institut for (X) og med inspiration fra især en række tyske byer anbefales det at der etableres et kunstnerhus med et større antal værkstedsfaciliteter under ét tag. Det kunne for eksempel være de endnu ikke anvendte dele af det gamle Amts sygehus eller et andet bygnings kompleks i den ældre bygningsmasse. Et rustikt, fleksibelt sted, hvor der er mulighed for armbevægelser og selvstændige initiativer.

For at det kan lykkes at skabe et dynamisk kunstnerhus, er to forhold vigtige. For det første skal det være billigt, for vækstlagets kunstnere søger derhen, hvor de billige muligheder er. For det andet må stedet udvikles, styres og drives af kunstnere selv. Alle erfaringer viser, at der, hvor det virkelig lykkes at skabe dynamik, er når ansvar, initiativ og ideer er i hænderne på de kreative miljøer selv.

Fleksible og dynamiske rammer

Tænketanken forestiller sig et åbent hus, som understøtter initiativer på kryds og tværs af alder,

erfaringer, netværk og kunstneriske former, og som samtidig går i dialog med den nære og fjerne omverden med eksempelvis residency programmer, workshops, midlertidige udstillingsplatforme, samarbejdsprojekter med musikere eller teatergrupper, en kunstnerdrevet café mm.

Et Kunstnerhus skal fungere som en aktiv ressource for byen, og man må godt være ambitiøs og tænke stedet som et trækplaster for internationale kunstnere og kuratorer, som kommer til Aarhus for at møde et professionelt kunstnerisk produktionsmiljø, hvor der virkelig sker noget. Det vil være til gavn for hele Aarhus og en stærk fortælling om byen, at man her er i stand til at understøtte ny og kvalitativ kunstnerisk produktion. Erfaringer fra europæiske storbyer viser, at sådanne initiativer bidrager positivt til hele oplevelsen af byen.

10/22

PRODUKTION

Hvad har Aarhus i dag?

Den Blå Hest og Materialegården: I øjeblikket har Aarhus Kommune to værkstedsområder for billedkunstnerisk produktion i Højbjerg, nemlig Den Blå Hest på Oddervej og Materielgården på Axel Gruhns Vej. Disse faciliteter er velfungerende tilbud til den mere etablerede del af miljøet og rummer både efteruddannelse og netværksaktiviteter for billedkunstnere. Tænketanken anbefaler at bevare disse tilbud.

GODSBANEN tilbyder kun i meget begrænset omfang produktionsfaciliteter til afgrænsede projekter, og er pga. rummenes indretning, husregler og begrænsede åbningstider helt uegnet som seriøst produktionssted for den professionelle billedkunst.

ANBEFALING 5

En større ældre bygning omdannes til et selvorganiserende kunstnerhus med værks-
tedsfaciliteter for professionelle billedkunst-
nere. Stedet skal i særlig grad sigte på at til-
trække det kunstneriske talent. Nyuddannede
kunstnere fra DJK i samarbejde med allerede
etablerede kunstnere udvikler stedet og for-
mulerer dets strukturer og indhold.

11/22

ANBEFALING 6

Der indgås et tæt samarbejde med Space Mak-
ers, der pt. arbejder på kortlægning af tomme
kommunale bygninger. Vi ser muligheder for
midlertidig anvendelse af disse til kunstnerværk-
steder, projektrum, udstillinger mm. Et midler-
tidig lejemål af en større bygning i to til tre år
kunne være en frugtbar prøveperiode, hvor man
kan eksperimentere og udvikle erfaringer for et
kunstnerhus.

PRODUKTION

Eksempler på selvorganisering

Institut for (X): som på mange måder profil-
erer Aarhus langt stærkere end Godsbanen.

Slagteriet i Holstebro:

I Holstebro har man givet nøglerne til det
nedlagte slagteri til to unge kunstnere (en
af dem uddannet fra DJK), som initierer
et åbent produktionsmiljø, arrangementer,
workshops, laboratorie-tilstande og meget
andet på stedet. Projektet nyder stor national
bevågenhed.

Kunstnerstyrede udstillings- steder i Køben-
havn: En underskov af 40-50 forskellige kun-
stnerstyrede udstillings- steder har i mange år
skabt en ung og dynamisk kunstscene.

Den Åbne Udstilling på Godsbanen

For at styrke sin kulturproducerende identitet må det være centralt, at Aarhus får synliggjort, hvad byens kunstnere kan tilbyde offentligheden. Det vil derfor være en god ide at etablere et fast kunstnerstyret udstillingssted, hvor vækstlaget og de professionelle kunstnere kan eksponere byens kunstneriske mangfoldighed. Der findes i dag mindre, kunstnerstyrede udstillingssteder, som alle gør det godt indenfor særlige dele af kunstscenen, men der er behov for et mere etableret udstillingssted for en bredere del af vækstlaget.

12/22

Den åbne udstilling i den Rå hal

Det mest oplagte vil være et modstykke til den Åbne Scene på Godsbanen: Den Åbne Udstilling. Ligesom den Åbne Scene skal den Åbne Udstilling basere sig på ansøgninger og have en jury (bestående af billedkunstnere) til at vurdere ansøgernes kunstnerisk kvalitet, og den skal drives af Aarhus Billedkunstcenter, som i så fald skal have de fornødne ekstra ressourcer til at gøre det. Driftsomkostningerne vil være begrænsede.

Selve udstillingsrummet kan placeres i Den Rå Hal som en udbygning i forlængelse af spillestedet Radar med en tribune på taget af rummet, så Den Rå Hal får et nyt arkitektonisk element, uden at det samlede areal bliver formindsket.

PRÆSENTATION

Udstillingsstedet kunstnerne hus:

Igennem næsten tyve år fra 1987 til 2005 støttede Aarhus Kommune Kunstnernes Hus i Saltholmsgade. Det var sammen med Kunstbygningen i Mørksgade det foretrukne udstillingssted for billedkunstnerne i Aarhus. Begge steder var drevet af foreninger som åbne, kunstnerstyrede udstillingssteder, hvor man kunne ansøge om at udstille og blive udvalgt af en komité bestående af kunstnere og kolleger, der sammensatte udstillingerne.

Men med fusionen af Kunstnernes Hus og Kunstbygningen i 2005 – og den senere opgradering til Kunsthall Aarhus med kunstfaglig kuratorstyring – er begge disse muligheder forsvundet for kunstnerne.

Denne løsning vil også være stærkt til gavn for Godsbanen, som i forvejen har to teatre og et spillested, men helt fejlagtigt ikke et udstillingssted. Den Åbne Udstilling vil blive et samlingspunkt for billedkunstnerne, der vil manifestere sig langt bedre på Godsbanen end tilfældet er i dag med arbitrære ophængninger i problematiske gangarealer. Udstillingsstedet vil desuden fungere som et tilbud for publikum i dagtimerne, hvor der ellers ikke sker meget, da Godsbanens andre publikumsrelaterede begivenheder på teatrene og spillestedet for det meste sker om aftenen.

Kunstnerisk mangfoldighed

Aarhus har kunstmuseet ARoS og kunsthallerne Kunsthall Aarhus og Galleri Image, men der mangler et udstillingssted for vækstlaget og de erfarne, professionelle kunstnere, der ikke følger den gældende dagsorden, som bestemmer, hvad der skal vises på de kuratorstyrede udstillingsinstitutioner og i de kommercielle gallerier. Det er usundt for udviklingen af det kunstneriske miljø, at byens udstillingsliv mainstreames, og man går glip af den kunstneriske mangfoldighed, der findes rundt om det særligt udvalgte og højt eksponerede, som udgør det meste af det, der vises. Aarhus har flere kunstnere, der arbejder på et højt kunstnerisk niveau, og der må hele tiden gøres tiltag for at fastholde dem i byen, så den samlede kreative masse er størst mulig.

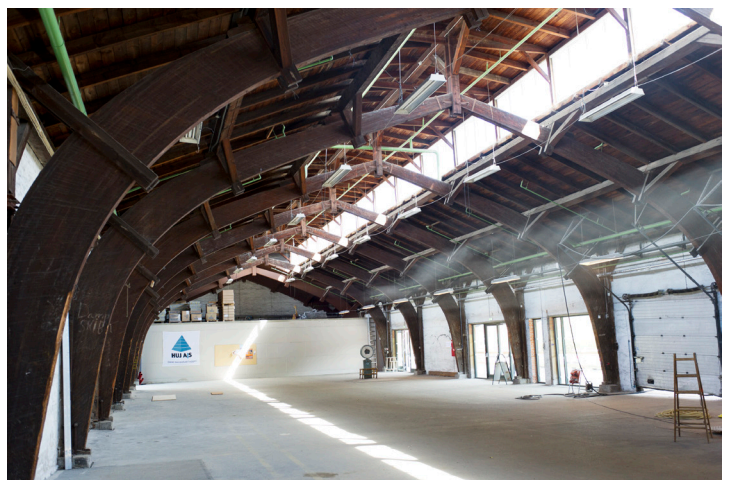
ANBEFALING 7

Aarhus Kommune opretter et åbent udstillingssted tilsvarende Den Åbne Scene på Godsbanen. Udstillingsstedet Den Åbne Udstilling bliver målrettet vækstlaget og de professionelle kunstnere og bør ledes af Billedkunstcentret gennem ansættelse af en person i en ny stilling som daglig leder.

Udstillingerne skal udvælges fra ansøgninger, der bedømmes af en kunstnerjury. Udstillingsrummet, en tilpas stor white cube der let kan mørklægges, etableres i den Rå Hal.

13/22

PRÆSENTATION



GODSBANEN / RÅ HAL: Byggeriets største produktionslokale, der oftest anvendes til markeder af forskellig karakter. Anvendelsesplanen for de knap 1.300 m² kan med fordel gentænkes og om muligt bane vejen for en dedikeret udstillingsplatform á la Den Åbne Scene.

AARHUS BILLEDKUNSTCENTER OG ART WEEKEND AARHUS

Billedkunsten har ligesom de øvrige kunstarter behov for institutioner og platforme, der understøtter netværksdannelse mellem de udøvende kunstnere og formidlere, publikum, gallerier, erhvervsliv og andre interessenter. Men billedkunsten har et ekstra behov herfor, fordi den typisk er individuelt organiseret (i modsætning til de performative kunstarter, der ofte organiseres kollektivt omkring bands, orkestre, teatre osv).

To nyere og meget lovende tiltag i billedkunstmiljøet i Aarhus er Aarhus Billedkunstcenter (AABKC) og Art Weekend Aarhus.

Aarhus Billedkunstcenter

AABKC er en lille enhed med et beskedent personale, men fungerer på trods heraf som et samlingspunkt, der både forbinder det lokale med det internationale, de unge med de gamle, kunstnere med kunsthistorikere og til flyttere med lokale aarhusboere.

AABKC har i løbet af sin korte levetid allerede igangsat en lang række værdifulde initiativer: Rådgivning og efteruddannelse af billedkunstnere, ansøgningshjælp, karrierevejledning, netværksskabelse, modtagelse af udenlandske artists in residence i Aarhus og administration af Tækker AIR BERLIN residencyordningen for aarhusianske kunstnere i Berlin. På den måde er AABKC allerede et samlingspunkt og en ressource for billedkunstmiljøet i regionen.

AABKC samarbejder med de øvrige kunstneriske centre placeret på Godsbanen og andre steder i byen og er således en vigtig brik i det puslespil, der binder det kunstneriske og kulturskabende miljø i byen sammen. Men centret er underbemandet. AABKC har potentiale til at udvikle sig yderligere. Tænketanken vurderer, at specielt samarbejdet med DJK om at skabe et mere attraktivt miljø for de kunstneriske talenter samt arbejdet med at udvikle nye typer af samarbejder mellem kunst og erhverv er væsentlige områder. Desuden ligger også styrkelsen af de internationale kontakter i naturlig forlængelse af centerets aktiviteter. Det handler om at få italesat Aarhus som et internationalt kunstnerisk miljø.

Professionelle rammer

En anden væsentlig rolle for AABKC vil være at binde aktiviteterne på Godsbanen bedre sammen med billedkunstmiljøet. Det kræver et godt udstillingssted på Godsbanen, der i øjeblikket fuldstændig savner professionelle rammer for fremvisning af billedkunst.

Der er bred enighed om, at AABKC er et vigtigt og helt centralt organ for billedkunstmiljøet i Aarhus. Men for at centeret kan fungere optimalt og være mere udadvendt, er det nødvendigt med ekstra ressourcer.

14/22



ART WEEKEND AARHUS er et netværks- skabende organ, der årligt er sammen- trækingskræft for lokale kunstnere og ud- stillingsplatforme i Aarhus. Kunstfesti- valen afvikles i 2016 for 5. gang og har etableret sig som en weekend hvor mange af byens aktører målretter deres arbejde.

Art Weekend Aarhus

Art Weekend Aarhus er et initiativ, der på kort tid er vokset, og som forbinder og synliggør kunstlivets forskellige aktører med et festivalpro- gram, der spænder fra AROS til små kunstner- styrede initiativer. Samtidig skaber Art Weekend Aar- hus kontakt til den internationale kunst- scene i form af et omfattende besøgsprogram, hvor en række internationale kuratorer gæster byen og etablerer frugtbare kontakter til byens kunstnere og institutioner.

Art Weekend Aarhus er – om ikke en publikums- magnet som Sculpture by the Sea – så dog godt besøgt trods et minimalt budget. Samtidig er Art Weekend Aarhus en vigtig netværksbegivenhed for de forskellige aktører på den aarhusianske kunstscene, fordi den netop stiller skarpt på Aarhus som kunstproducerende by. Art Weekend Aarhus rummer et stort potentiale og bør under- støttes.

NETVÆRK OG INTERNATIONALISERING

ANBEFALING 8

Aarhus Kommune afsætter ekstra ressourcer til AABKC i form af minimum én ekstra fast stilling, der sikrer at stedet fortsat kan udvikle aktiviteterne. Der er behov for manpower og stabilitet, altså faste ansættelser. AABKC tildeles en pulje af frie 'seed-money', som i form af små, ubureaukratiske bevillinger kan uddeles til fx kunstneres udlandsrejser, deltagelse i efteruddannelse mv.

15/22

ANBEFALING 9

Aarhus Kommune understøtter Art Weekend Aarhus som er et tiltag, der allerede giver byen national og international synlighed på det kulturelle landkort. Festivalen har potentialet til at blive en endnu vigtigere begivenhed, der kan gøre byen attraktiv for alle aktører, herunder også de kunstneriske talenter.

AIR BERLIN

1. september 2014 var start- skuddet på det frugtbare samarbejde mellem Aarhus Billedkunstscenter og den århusianske ejendomsudvikler, Jørn Tækker. I knapt halvandet år har billedkunstnere fra hele regionen haft mulighed for at søge om arbejdsophold i en af Europas førende byer for kunstnerisk produktion, Berlin.

Særligt ved denne mulighed er de simple og fleksible rammer for ansøgning, hvor der stilles enkle krav og hvor udvælgelsesprocessen håndteres indenfor få uger. Dette samarbejde tilgodeser kunsten i bred forstand og fungerer som et glimrende springbræt for udviklingen af kunstnerisk talent.

NETVÆRK OG INTERNATIONALISERING

Kunst som udvikling af erhvervsliv

Billedkunstnere ernærer sig traditionelt som selvstændige ved i enkeltmandsvirksomheder at sælge deres kunstværker eller ved projektansættelser i forbindelse med større udsmykningsarbejder. Billedkunsten har imidlertid de sidste 15-20 år i stigende grad vendt sig mod et bredere kunstbegreb, hvor man ikke kun sælger fysiske værker, men også kunstneriske processer. Mange kunstnere har på den måde igangsat sociale forandringer i fx. boligområder, organisationer og virksomheder.

Denne udvikling gør, at billedkunsten i dag kan tilbyde sin særlige kreativitet, praksis og tænkning til nye typer samarbejder mellem kunst, erhvervsliv og kommune.

Omvej mod vækst og velfærd

Aarhus Kommune er, ligesom andre store byområder, udfordret af problemer med infrastruktur, byplanlægning, klimatilpasning, sundhed og kulturel integration. Mange af disse problemer har vist sig umulige at løse hensigtsmæssigt ad traditionelle veje, der typisk adresserer udfordringerne 'lineært' (den kortest mulige vej fra problem A til løsning B), mens kunsten kan tilbyde 'kreative omveje', der gør det muligt at få øje på andre løsninger og muligvis bedre løsninger, man slet ikke vidste eksisterede!

Kunsten kan med andre ord tilbyde en specifik innovationskraft, man ikke finder mage til andre steder. Det kunne både kommunen og regionens virksomheder blive meget bedre til at udnytte.

Mange af de store udfordringer arbejdes der allerede med i dag i partnerskaber mellem offentlige og private virksomheder og med det mål at opnå borgerinddragelse, social samskabelse og 'collaborative impact.' I disse partnerskaber bør kunsten medtænkes i langt højere grad, end det sker i dag.

Mødet mellem kunst og erhverv

Det forudsætter imidlertid, at parterne nærmer sig hinanden: Kunstnerne må orientere sig imod projekternes eller virksomhedernes virkelighed, herunder deres økonomisk bestemte rationaler,

ligesom virksomhederne eller projekterne må indstille sig på, at hvis man køber en kunstners ydelser, er man sikker på at få noget andet end man forventede! Vestas, Lego, Novo Nordisk og andre store, innovative virksomheder, som satser på også at leve om 20 år, har allerede indstillet sig på dette, mens en række små og mellemstore virksomheder formodentligt har brug for rådgivning om, hvordan den kunstneriske innovation kan tænkes ind i en virksomhed.

Aarhus Kommune kan bidrage til denne udvikling ved en række strukturelle tiltag, som samtænker erhvervsudvikling og kulturpolitik. Der er derfor behov for, at kommunens forskellige magistrater og afdelinger samarbejder, og der er behov for et kommunalt skift i mindset og forståelse af, hvad kunst (også) kan.

16/22

Eksempler på samarbejder

Marie Markman/Tækker Group: Billedkunstner og landskabsarkitekt Marie Markman er ansat hos Tækker Group i forbindelse med udviklingen af et nyt byområde ved navn Nye i det nordlige Aarhus. Markman bringer sin kunstneriske faglighed ind i samarbejdet, hvor man er i gang med at udvikle en hel ny type landskab mellem husene. Et landskab med fokus på fællesskab, biodiversitet, regnvandshåndtering, dyr, kunst, spiselige planter, æstetik og overdrevsbeplantninger på parkeringspladserne – blandt andet!

Ballerup Kommune / Cai-Ulrich von Platen: Som kunstkonsulent i Ballerup Kommune er kunstner Cai-Ulrich von Platen ansat til at skabe de bedste betingelser for mødet mellem kommunen og kunsten. Kommunen kan trække på kunstnerens ekspertise og fremsyn, og på den måde få langt bedre adgang til og udbytte af alle kunstens potentialer. Det betyder nye græsgange for kunsten – og nye udviklingsområder for kommunen.

BYUDVIKLING

ANBEFALING 10

Aarhus Kommune integrerer kunstneriske processer i alle sine udviklingsplaner og projekter, og ansætter kunstnerisk ekspertise til at matche byens kunstnere med større og mindre udviklingsprojekter.

Aarhus Kommune etablerer derfor løbende stillinger de næste 10 år i partnerskaber med regionens erhvervsliv, som kunstnere kan søge, hvor kunstneren indgår som innovativ sparringspartner i diverse projekter hos virksomhederne. Stillingerne udvikles i samarbejde med de pågældende virksomheder og Aarhus Kommunes erhvervsafdeling.

17/22

ANBEFALING 11

Aarhus Kommune sætter en visionær dagsorden i forhold til erhvervsudvikling og kultur ved at udvide 1%-ordningen til en 1,5% ordning – og lader ordningen omfatte større anlægsarbejder, således at kunst systematisk indtænkes og integreres heri.

BYUDVIKLING



TÆKKER GROUP: En visuel skitse fra helhedsplanen for den nye og bæredygtige by-opførsel i Aarhus N, kaldt NYE. Her er Marie Markmann bla. involveret i projektering omkring landskab.

VISION OG RESUMÉ AF ANBEFALINGER

Det aarhusianske kunstliv har vokset sig større, og det er attraktivt for de bedste billedkunstnere at slå sig ned her og blive en del af en dynamisk, producerende kunstscene.

Byen plejer sit kunstneriske talent helt fra folkeskolealderen, og et fuldt statsstøttet kunstakademi med faciliteter og ressourcer påkalder sig international opmærksomhed og tiltrækker talent fra hele verden.

Flere værkstedsklynger i ældre bygninger og flere etablerede udstillingssteder sikrer, at kunstnerne fastholdes i et miljø, hvor der sker noget – også for publikum. Billedkunstcenterets ansatte har travlt med at formidle kunst til kuratorer og erhvervsliv fra nær og fjern.

Aarhus har med sin kreative, unge demografi potentiale til at gå langt i Berlins retning og blive et stærkt regionalt samlingspunkt for billedkunst, som kan markere sig i dialog med Hamburg og København. Aarhus kan blive Talentets By.

Fremadrettet proces

Tænketanken repræsenterer en stor viden om billedkunstområdet, og denne rapport afspejler mange timers engageret arbejde. Derfor håber vi også, at rapporten med dens analyser og 11 anbefalinger læses i den rette ånd: som en opfordring til at indgå i en reel, konstruktiv og fremadrettet proces i samarbejde med billedkunstmiljøet. En proces, der sigter på at styrke billedkunstmiljøet i Aarhus – til fordel for Aarhus.



DET JYSKE KUNSTAKADEMI: Den velkendte facade med den orange dør. Den gamle bygning, som fortsat danner base for byens professionelle kunstneriske uddannelses miljø. En bygning med en stærk placering, men også en skrantende til

Tænketanken har også diskuteret

Kunstrådet: Kunststøtten og Kunstrådet er et særligt aktiv, der fungerer godt for kunst- livet i Aarhus. Det bør derfor fortsætte, og de frie midler til kunstnerne kan med fordel forhøjes. Man må dog være opmærksom på, at Kunstrådets faglige integritet og armslængde fremover sikres ved at undgå øremærkede puljer til særlige (politiske) formål, samt at proceduren for udvælgelse af Kunstrådets medlemmer bør gøres mere transparent og gennemsækelig.

Digitalisering: Aarhus Kommunes nuværende kulturpolitik peger allerede på digitaliseringen og IT som væsentlige fokuspunkter, men dette fokus har endnu ikke båret frugt. Aarhus Kommune bør derfor overveje at nedsætte en særskilt tænketank til at skitsere en kulturpolitik for Aarhus som digital by. Her bør billedkunsten indtænkes som en væsentlig medspiller.

Tænketanken uddyber gerne rapportens indhold, svarer på spørgsmål og tages med på råd.

18/22

OUTRO

TÆNKETANKENS ANBEFALINGER I KORT FORM

Aarhus Kommune bør støtte:

- etablering af BGK-tilbud eller egentlig kunstnerisk ungdomsuddannelse
- at Det Jyske Kunstakademi bliver fuldtstatsstøttet og får nye tidssvarende faciliteter
- etablering af kunstnerhus i ældre bygning
- etablering af Den Åbne Udstilling på Godsbanen
- styrkelse af Aarhus Billedkunstcenter og Art Weekend Aarhus
- etablering af kunstneriske stillinger i erhvervsvirksomheder og kommunale projekter

19/22

OUTRO

Talentets by: Liv i kunsten – liv i Aarhus
Rapport fra Billedkunstnerisk Tænk tank 2015
ISBN (trykt udgave) 978-87-996114-2-3
(elektronisk udgave) 978-87-996114-3-0
Design: Ari Marteinsson, Haack_Marteinsson
Udgivet af Kulturforvaltningen Aarhus Kommune
Print: Narayana Press Oplag: 200